

ומתריצנין: אמרי! אין מדם ראייה, כי התם, בדם, נמי איכא מעילה מעיקרא, בתחילתו משעת הקדשתו מועלין בו.

אף על פי ששנינו [יא א] שדם בתחילתו אין מועלין בו, היינו דוקא אחרי שחיטת הבהמה, כאשר הדם ראוי לכפרה, ונתמעט מדרשות הכתובים⁽⁴²⁴⁾. מה שאין כן, בדם בהמה בחייה, שהדם עדיין אינו ראוי לכפרה, מועלין בו. ועל כן דנה הגמרא.

גופא, למדנו לעיל, אמר רב הונא אמר זעירא: המקיז דם לבהמת קדשים, בחייה, אותו הדם אסור בהנאה ומועלין בו מן התורה, כמו שיבואר, וכיון שכן, יש עליו מעילה מדרבנן גם בסופו אחרי יציאתו לנחל קדרון.

יב-ב **דאמר רב הונא אמר זעירא** (423): המקיז דם לבהמת קדשים, בחייה, אותו הדם אסור בהנאה ומועלין בו מן התורה, כמו שיבואר, וכיון שכן, יש עליו מעילה מדרבנן גם בסופו אחרי יציאתו לנחל קדרון.

הגמרא שבדם יש מעילה מחיים, וכיון שכן, יש מעילה אחרי ירידתו לנחל קדרון [על הקושיא: וכי יש לך דבר שמעיקרא אין מועלין ולבסוף מועלין?], אכתי קשה, איך מועלין בדם קדשים קלים אחרי ירידתו לנחל קדרון, בשעה שמעולם אין בו מעילה אף לא בחיי הבהמה? ועיין שם, שסובר, שמכל מקום, יש איסור מעילה מדרבנן בכל קדשים קלים.

לא כל כך ברורה הגירסא, ועיין ברבינו גרשום ובשיטה מקובצת אות יא]: בשלמא, מה שאמרת שבקדשים שמתו גזרו בהם חכמים מעילה, ניחא, מפני שבתחילה היה להם מעילה מן התורה, אלא, קשה לי: תורין שלא הגיע זמנן, איך גזרו בהם חכמים מעילה, אחרי הגעת זמנן, הלא מתחילה לא היה בהם מעילה כלל? ומבואר הוכחת הגמרא מדם, כי גם בדם אין מעילה בתחילתו כלל, ובסופו גזרו בו חכמים מעילה.

426. מפשטות לשון הגמרא משמע שהדיון הוא על הדם, ולא על עצם ההשתמשות בבהמה, ולא על הכחשת הבהמה. וכן הוכיחו השפת אמת והחזון איש [בכורות סימן כא אות ט] מקושית הגמרא לקמן מ"פרש", שאם נאמר שההנאה היא עצם ההשתמשות בבהמה, מה הקשה רב המנונא מפרש, הלא הפרש יצא מאיליו.

ולסיכום: תורין שהוקדשו לפני זמנן, והגיע זמנן, לדעת התוס': מועלין בהם מן התורה, ולדעת המיוחס לרש"י: מדרבנן.

423. גירסת השיטה מקובצת.

אלא, כתב החזון איש, שאמת היא, שגם על עצם ההשתמשות בבהמה, מעל. ומכל מקום, לא יצא הדם לחולין אחרי מעילת ההקזה, ועדיין יש בדם מעילה, כיון שבקדשי מזבח יש מועל אחר מועל.

424. ומבואר לעיל [יא ב]. ועיין בהערה 372.

אבל השפת אמת כתב שלא שייך לומר "יש מועל אחר מועל". ולדעתו, אם נהנה בעצם ההקזה יצא הדם לחולין, ושוב אין מועלין בו. ובאיזה סברא נחלקו? נחלקו, האם יש על הדם דין קדשים שמתו, או לא. ויבואר בהערה הבאה.

425. טעם כפילות הלשון "אסור בהנאה ומועלין בו", כתב הצ"ח [ברכות לא ב], שמה שאמר "אסור בהנאה", היינו בבהמת קדשים קלים, שאין בהם מעילה, וממילא גם לא לדמיהם, ויש עליהם "איסור הנאה" מן התורה [כמבואר בהערה 54, 213]. ומה שאמר "מועלין בו", היינו בקדשי קדשים שיש בהם מעילה.

אבל השפת אמת מדייק מהסוגיא הקודמת, שמכל מקום, מועלין אף בדם קדשים קלים. כי אם נניח, שאין בהם מעילה מחיים, מה תירצה